

OORLOG OP DE HEI

GEPLAATST OP 21-02-2019

Vanaf deze donderdag draait de documentaire *Schapenheld* van Ton van Zantvoort in de bioscopen. Een film over Stijn de schaapherder die met zijn kudde schapen over de hei loopt om het natuurlandschap te onderhouden. Romantisch zou je denken? Wandelen in de zon, je honden zorgen dat de schapen bij elkaar blijven en jij zit op je boomstam rustig op een grasspriet te kauwen. Wie wil dat nou niet? In een tijd waar steeds meer mensen bezwijken onder een (sociale) werkdruk, klinkt schapenhoeden als de perfecte remedie. Helaas is in ons prachtige bureaucratische land niks minder waar. Door nieuwe regels en steeds meer bezuinigingen hebben we het voor elkaar gekregen dat zelfs schaapherder Stijn kaal wordt van de stress. Ton kreeg dit te horen en was vastbesloten dit verhaal te vertellen.

Een romantische film over schapen in de natuur is het dus niet, eerder een groot universeel verhaal waar veel mensen zichzelf in zullen herkennen. Dit is ook meteen typerend voor Ton als filmmaker, "Ik heb helemaal niks met schapen." Veel belangrijker is de strijd die Stijn voert, hij loopt met zijn kudde van natuurgebied naar natuurgebied om ze daar te laten grazen. Maar Stijn is niet alleen herder, hij is ook gewoon ondernemer. Ook hij leeft van klus naar klus en moet maar hopen dat er iedere maand weer werk is. "Voor mij gaat het over hoe de wereld in elkaar zit, daar is de Schaapherder een symbool voor, als zelfs hij helemaal in de greep zit van de PR, waar zijn we dan mee bezig?" Ton zit nu zelf ook midden in de PR rollercoaster, in die zin is het voor hem ook een zelfportret en is het niet alleen Stijn die zijn wilde haren verliest door de stress. In de film is te zien hoe de opdrachtgevers geen geld meer willen besteden aan de schaapherder en zijn schapen. Stijn is echter een pittige Brabander die niet bang is om het achterste van zijn tong te laten zien. Dit levert veel tragikomische scènes op, zoals ruzies met opdrachtgevers en creatieve oplossingen om geld te kunnen verdienen.

Schapenkartel

Maar hoe is het allemaal begonnen? Wat veel mensen niet weten is dat Ton voor *Schapenheld* al een korte film over Stijn gemaakt heeft, *Past as Future* (2011). Ze kwamen in contact door de schoonmoeder van Ton, die had via via gehoord over een schaapherder op de hei. Ton was nog opzoek naar een goed verhaal om een filmplan in te sturen. Ondanks dat dit maar een kort filmpje van zeven minuten zou worden is de film door Ton's passie toch dubbel zo lang geworden. De film heeft zelfs nog een prijs gewonnen bij Planet in Focus. In deze film gaat het nog over het grote contrast van het leven van Stijn en die van de mensen in de stad. We zien hier een veel jongere en nog positieve Stijn die het grootste vertrouwen heeft dat hij zijn beroep kan blijven uitoefenen. Stijn, in *Past as Future*: "Ik hoop genoeg van deze beesten te leren om mijn zoon handvatten te geven om dit vak levend te houden. Kennisoverdracht is het mooiste wat er is, daar wordt je onsterfelijk van." Daarnaast ligt de aandacht hier vooral op het langzaam en milieuvriendelijk produceren van voedsel. Wanneer Ton jaren later Stijn weer ziet spreken op een foodfestival in Breda hoort hij echter dat de eerst zo positieve Stijn het nu heeft over "oorlog op de hei" en "Schapenkartel". Schapenheld confronteert de kijker met een ander

Schapenheld begint rooskleurig, met idyllische shots van Stijn op de hei. Deze beelden zijn echter van korte duur en worden gevolgd door steeds meer strijd en wanhoop, zoals bezuinigingen en boetes. De camera volgt Stijn en zijn familie heel close en de emoties zijn dan ook goed af te lezen van de gezichten. Het gaat volgens Ton namelijk niet alleen om "mooie beelden, het gaat om wat je wilt vertellen. En dan zit 80 procent van de problemen er nog niet eens in, 365 dagen per jaar heeft hij die kudde, je hebt nooit vakantie en je kan nooit even weg. De schapen kan je namelijk niet even in de koelkast zetten wanneer er geen opdrachten zijn. Het zorgen gaat altijd door. Ondertussen kan de kudde niet op maar één plek staan en ben je dus aan het jongleren tussen drie plekken." Daarnaast krijgt Stijn steeds meer boetes doordat de regelgeving over de jaren is veranderd. En betalen de opdrachtgevers door bezuinigingen de helft minder dan wat ze voorgaande jaren hebben betaald.

Er staan grote internationale festivals in de rij om *Schapenheld* te vertonen. Zo vertelt Ton glunderend, waarna hij snel vervolgt dat die nu helaas nog even geheim moeten blijven. Toch had Ton niet verwacht dat juist *Schapenheld* zo goed internationaal ontvangen zou worden. Volgens hem leek de film namelijk erg Nederlands: "Het is een Brabantse herder die tegen de typisch Nederlandse regelgeving aanschouwt. Maar ook de bekende Nederlanders die in beeld komen, zijn waarschijnlijk alleen voor Nederlanders interessant." Maar wat zien de internationale festivals nu dan anders? "Het is toch een universeel verhaal van David vs. Goliath, het is op een narratieve manier verteld, zonder te veel *talking heads*. Je wordt echt op reis genomen met de protagonist." Maar hij hoort ook dat de visuele stijl en de humor in de film het internationaal goed doen. Zo omschrijft Ton de volgende komische scène: "Als Stijn zijn schapen moet verplaatsen door een Vlaams dorp, krijgt hij daarna boze telefoontjes van mensen die klagen over de keutels op de stoep. Uiteindelijk loopt het zo uit de hand dat er zelfs politie komt kijken. Zijn ouders schieten hun zoon te hulp door met veger en blik terug te gaan om de keutels eigenhandig op te ruimen." Hoe komt Ton toch aan dit soort pareltjes? "Doordat je zo weet waar je op focust, ja dit moet ik hebben, en dat andere niet." Door het uitgebreid bestuderen van alle karakters in de film, samen met hun onderlinge verhoudingen, dan weet je al bijna wat er gaat gebeuren voor het gebeurt is. Maar ook de tijd die voor het project genomen is heeft hieraan bijgedragen, als je 2,5 jaar mensen volgt dan ga je ze vanzelf leren kennen.

Ondanks dat ik aan alles merk dat Ton de jonge filmmaker niet wil ontmoedigen, weerhoudt het hem niet om ook eerlijk te zijn. Zelf is hij al bijna drie keer tegen een burn-out aangelopen: "Maar als je met zoveel passie en emotie iets maakt dan ga je natuurlijk tot het uiterste." Nu vragen veel mensen aan Ton waar zijn volgende film over zal gaan. Ton daarentegen heeft het gevoel dat hij pas net bevallen is. "Als je net een kind hebt gekregen vragen ze toch ook niet aan je: "wanneer komt de volgende?" Je kan het omschrijven in een aantal fases: "Stress, slapeloze nachten, je kan er eigenlijk niet helemaal van genieten, mega druk, echt herstellen, en dan later als je oud bent er pas van genieten als je terugkijkt in een soort fotoboek." Als je nu niet bent afgeschrikt om je eigen bioscoopfilm te maken, dan is de tip van Ton, hou gewoon je blik op de horizon en ga ervoor. Toen hij voor het eerst zijn plan ging presenteren is hij zelfs uitgelachen. Vanaf 21 februari draait *Schapenheld* in meer dan 40 filmtheaters in heel Nederland en is ook te bekijken via Picl. En wie weet op welke internationale festivals we de film daarna nog zullen